توراه أور • الباراشات ויחי • مامار 1

יהודה אתה יודוך אחיך וגו'

«يهوذا (יהודה)، أنتَ، إخوتك يقرّون بك»

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية
/likuteitorah.com/ar/torah-ohr/vayechi/1

1 **יהודה אתה יודוך אחיך וגו'. הנה יהודה נקרא ע"ש** [על שם] **הפעם אודה והוא בחי' הודי' שבכללות נש"י** [נשמות ישראל] **מודים אנחנו לך ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים.**

«يهوذا (**יהודה**)، يُقِرّ بك إخوتك» [إلخ]. يُسمّى يهوذا بهذا الاسم تيمّنًا بقولها: «هذه المرّة أُقِرّ» (**אודה**, odeh)، وهذا هو جانب الإقرار (**הודאה**, hoda'ah) الموجود في نفوس إسرائيل جميعًا: «نعترف لك»، و«ننحني ونركع ونعترف».

אלא שלמטה לפי שהוא תחת הזמן נק' הפעם אודה שלא כל העתים שוות. אבל למעלה במקור חוצב נשמותיהם הוא למעלה מן הזמן ושם נק' יהודה כי היו"ד מורה על ההוה כמו ככה יעשה איוב.

غير أنّه في الأسفل، لكونه خاضعًا للزمن، يُقال «هذه المرّة (**הפעם**, hapa'am) أُقِرّ»، إذ ليست كل الأوقات سواء. أمّا في الأعلى، في المصدر الذي نُحتت منه نفوسهم، فهو فوق الزمن، وهناك يُسمّى يهوذا؛ لأن حرف اليود يدلّ على الحاضر، كما في «هكذا كان أيوب (**איוב**) يفعل».

ויהי' [ויהיה] **פי' המלה כמו יודה בתוס'** [בתוספת] **ה' יהודה ((ובנחמי'** [ובנחמיה] **י"א) נכתב יהודה בסגול תחת הדל"ת)**

ويكون معنى الكلمة مثل «يوده» (**יודה**, yodeh، أي: يُقِرّ)، مع إضافة حرف هيه: «يهوذا». (وفي نحميا 11 كُتبت كلمة «يهوذا» مع حركة السِّغول (**סגול**, segol) تحت حرف الدال).

וענין הפעם אודה היינו אחר לידה והתגלות בחי' ראובן שמעון ולוי שהם הם הגורמים לבחי' הודיה זו.

ومعنى «هذه المرّة أُقِرّ» هو [أنّ ذلك يأتي] بعد ولادة وانكشاف مستويات رأوبين (**ראובן**)، وشمعون (**שמעון**)، ولاوي (**לוי**)، فهم أنفسهم الذين يسبّبون جانب الإقرار هذا.

וזהו יודוך אחיך. וביאור ענין זה הנה ראובן הוא ע"ש [על שם] **ראו בן בחי' ראיה ובחי' ראיה זו היא הגורמת המשכת בחי' האהבה.**

وهذا هو معنى «يُقِرّ بك إخوتك». وبيان هذا الأمر: سُمّي رأوبين باسم «رأوا ابنًا» (**ראו בן**, re'u ben)، وهو مستوى الرؤية (**ראיה**, re'iyah)، وهذا المستوى من الرؤية هو ما يسبّب استجلاب مستوى الحب.

כמ"ש פני אריה אל הימין אריה אותיות ראיה וכן היה דגל מחנה ראובן תימנה כי ענין ראיה הוא ענין התקרבות דרך חיבה כמ"ש כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם כו'.

كما ورد: «وجه أسد عن اليمين»؛ فكلمة «أرييه» (**אריה**, aryeh، أي: أسد) تتكوّن من حروف «رئيّة» (**ראיה**, re'iyah، أي: رؤية). وكذلك كان راية معسكر رأوبين إلى الجنوب. فالرؤية تعني الاقتراب بدافع المحبة، كما ورد: «كباكورة التين في أوّل أوانها، رأيت آباءكم» [إلخ].

2 **וזהו כי ראה ה׳ וגו׳. כי עתה יאהבני אישי וגו׳.**

وهذا هو [معنى] «لأن **ה׳** رأى»، إلخ، «لأن زوجي سيحبني الآن»، إلخ.

ועניין המשכה זו בכנ״י [בכנסת ישראל] **הוא בחי׳ לאסתכלא ביקרא דמלכא לעורר את האהבה עד שתחפץ לדבקה בו ית׳ ועד״ז נתקנו פסוד״ז** [פסוקי דזמרה] **ויוצר אור קודם ק״ש** [קריאת שמע] **כדי שיבוא לקיום ואהבת בק״ש** [בקריאת שמע].

وهذا الاستجلاب في جماعة إسرائيل (**כנסת ישראל**، Knesses Yisrael) هو مرتبة «النظر في مجد الملك»، لإثارة الحب حتى يرغب في الالتصاق به، مبارك هو. وعلى هذا النحو وُضعت آيات الثناء (**פסוקי דזמרה**، Pesukei deZimra) و[البركة] «مُنشئ النور» (**יוצר אור**، Yotzer Or) قبل تلاوة الشماع (**קריאת שמע**، Shema)، لكي يبلغ المرء تحقيق «وتحبّ» في الشماع.

כי עיקר הכוונה בספור שבחו של מקום הוא כי לא די בידיעה לבדה לפי שהיא בחי׳ העלם ואפי׳ [ואפילו] **גנבא אפום מחתרתא וכו׳**

فإن الغرض الأساس من سرد ثناء **ה׳** هو أن المعرفة وحدها لا تكفي، لأنها مرتبة من الاحتجاب؛ وحتى «اللص عند فم النفق»، إلخ.

ולא יבוא לקיום ואהבת כ״א כשיצא מההעלם אל הגלוי ומבחי׳ ידיעה לבחי׳ ראיה ממש שהוא בחי׳ גילוי לאסתכלא דוקא והיינו ע״י שירבה לספר בשבחיו יתברך ולהעמיק דעתו איך שמלכותך מלכות כל עולמים.

ولا يبلغ المرء تحقيق «وتحبّ» ما لم يخرج من الاحتجاب إلى الانكشاف، ومن مرتبة العلم إلى مرتبة الرؤية الفعلية، وهي مرتبة الانكشاف، أي «النظر» تحديدًا. وذلك بالإكثار من سرد ثنائه، مبارك هو، والتعمق في الفكر [في] كيف أن «مُلكك مُلك جميع العوالم»:

אלף אלפים ורבו רבבן כו׳ והוא לבדו ית׳ הוא יחיד ומיוחד כמו קודם שנברא העולם. כמאמר יחיד חי העולמים מלך כו׳.

«ألف ألف، وربوات ربوات»، إلخ؛ وهو وحده، مبارك هو، واحد متفرّد، كما كان قبل أن يُخلق العالم، كما في القول: «واحد، حياة العوالم، ملك»، إلخ.

3 **ואמתות שם יחיד הוא שהוא לבדו הוא ועניין אחד הוא שנמשך בחי׳ א׳ בחי״ת וד׳ שהם ז׳ רקיעים והארץ כו׳**

المعنى الحقيقي لاسم «الفرد» (**יחיד**، yachid) هو أنه وحده الموجود. ومعنى «الواحد» (**אחד**، echad) أن مستوى حرف الألف (**א׳**، aleph) يمتدّ إلى حرف الحاء (**חי״ת**، ches) وحرف الدال (**ד׳**، dalet)، وهما السماوات السبع والأرض، إلخ،

שיהיו בטלים ליחודו ית' שהחיות של שמים וארץ עולה ונכלל במקורו וכך עולה אפילו החיות של הרוחניות כמ"ש לך ה' הגדולה וכו' (ועיין מזה על פסוק וארא אל אברהם)

لتكون في حالة إبطال الذات أمام وحدته، تبارك وتعالى: فقوة الحياة في السماء والأرض ترتقي وتندمج في مصدرها؛ وهكذا ترتقي حتى قوة الحياة في العوالم الروحية، كما كُتب: «لكَ العظمة، يا **ה'**»، إلخ. (وانظر في هذا ما قيل في الآية «وظهرتُ لإبراهيم»).

ורק בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] **שלהיות עולמות נפרדים הם רק מבחי' מלכותו ית'.**

ولا يقال إن وجود العوالم المنفصلة إنما هو من مستوى الملكوت (**מלכות**، Malchus)، تبارك وتعالى، إلا في عبارة «مبارك اسم مجد ملكوته إلى الأبد وإلى أبد الآبدين».

וכשיאריך בענין זה בעומק בינתו בבחי' גילוי במוחו ולא בידיעה לבדה אזי מוליד מזה אהבה בהתגלות לבו

وحين يطيل التأمل في هذا الأمر، مستغرقًا في عمق فهمه، بحيث ينكشف في ذهنه ولا يبقى مجرد معرفة، تولّد لديه من ذلك حبٌّ ظاهر في قلبه،

להיות נכספה וגם כלתה נפשי וגו' ויבא לקיום ואהבת את ה' אלקיך ממש דהיינו לדבקה בו בא"ס ב"ה ממש וכמ"ש מי לי בשמים כו':

حتى «تاقت نفسي، بل ذابت شوقًا»، إلخ؛ ويأتي إلى التحقيق الفعلي لعبارة «وتحبّ **ה' אלקיך**»؛ أي إلى الالتصاق به، باللامتناهي (**אין סוף**، Ein Sof)، تبارك وتعالى، نفسه؛ كما كُتب: «من لي في السماء»، إلخ.

4 **והנה כתיב בכל לבבך ואמרו רז"ל** [רבותינו זכרונם לברכה] **בשני יצריך דהיינו שתהא האהבה בבחי' בעל תשובה**

وها هو مكتوب: «بكل قلبك»، وقد قال حكماؤنا، **ז"ל**: «بميوليك كليهما». أي إن المحبة ينبغي أن تكون على مستوى التائب (**בעל תשובה**, baal teshuvah).

כי התשובה אינו דוקא במי שיש בידו עבירות ח״ו [חס ושלום]**. אלא אפי׳** [אפילו] **בכל אדם כי ענין תשובה הוא להשיב את הנשמה למקורה ושרשה שהיתה כלולה במאצילה ב״ה וצרורה בצרור החיים את ה׳ ממש**

فالتوبة (**תשובה**, teshuvah) ليست خاصة بمن تكون في يده خطايا، حاشا، بل [ينطبق ذلك] حتى على كل إنسان؛ لأن معنى **תשובה** هو إعادة النفس إلى مصدرها وأصلها، حيث كانت مندرجة في مُفيضها، تبارك وتعالى، وموثوقة في رباط الحياة مع **ה׳** نفسه.

וירדה ממקום כבודה ונתלבשה בעוה״ז הגשמי שאפילו כל השגות הרוחניים שמשגת בהתלבשותה בתוך הגוף הם נופלים תחת בחינת זמן ומקום

وانحدرت من مقام مجدها، ولبست هذا العالم المادي، بحيث إن جميع الإدراكات الروحية التي تدركها وهي متلبسة بالجسد، حتى هي، تقع تحت حكم الزمان والمكان.

וצריך להשיבה ע״י ויצעקו אל ה׳ בצר להם כי צר לו המקום שהוא בחי׳ מצר וגבול ועל זה נאמר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מבחי׳ מצר כו׳

ويجب إعادتها بواسطة «فصرخوا إلى **ה׳** في ضيقهم» (**צר**, tzar)، لأن «المكان ضيّق عليه» (**צר**)، وهذا هو مستوى الضيق (**מצר**, meitzar) والحدّ. وعن هذا قيل: «الذي أخرجكم من أرض مصر (**מצרים**, Mitzrayim)» — من مستوى الضيق (**מצר**)، إلخ.

שע״י המרירות אשר יהיה לו על ההיפוך תגדל האהבה לה׳ ביתר שאת להתכלל באוא״ס [באור אין סוף] **ב״ה כיתרון האור הבא מן החשך.**

فمن خلال المرارة التي سيشعر بها إزاء الحالة المناقضة [لذلك]، ستنمو محبته لـ **ה׳** بقوة فائقة، لكي تندرج في النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، تبارك وتعالى؛ مثل فضل النور الآتي من الظلمة.

5 **וע״ז אמרז״ל** [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **במקום שבע״ת** [שבעלי תשובה] **כו׳. וכדאי׳** [וכדאיתא] **בזהר דמשכין ליה בחילא יתיר להיות גילוי אור א״ס ב״ה ממש על נפשו עד שגם חיות הגוף ונפש הבהמית וכחותיהם יתהפכו וישובו אל ה׳ ואתהפכא חשוכא לנהורא.**

وعن هذا قال حكماؤنا، **ז״ל**: «في الموضع الذي يقف فيه أصحاب التوبة (العائدون؛ **בעלי תשובה**, baalei teshuvah)، إلخ». وكما ورد في الزوهار (**זהר**)، فإنهم «يجذبونه بقوة أعظم»، لكي يتجلّى النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، مباركٌ هو، بذاته على روحه، حتى إن قوة الحياة في الجسد والنفس الحيوانية (**נפש הבהמית**, nefesh habahamis) وقدراتهما تتحول وتعود إلى **ה׳**، و«يتحول الظلام إلى نور».

6 **וזהו כי ראה ה׳ בעניי פי׳ שע״י עניי ומרודי הוא מרירות הנפש שבאתעדל״ת** [שבאתערותא דלתתא] **נמשך להיות אתעדל״ע** [אתערותא דלעילא] **וכמים הפנים כו׳**

وهذا هو [معنى] «لأن **ה׳** قد رأى ضيقي». والشرح: من خلال «ضيقي وتيهاني»، أي مرارة النفس — [أي] بواسطة استثارة من الأسفل (**אתערותא דלתתא**، isarusa dilesata)، تُستجلب استثارة من الأعلى (**אתערותא דלעילא**، isarusa dileila)؛ و«كما في الماء، الوجه [يجيب] الوجه»، إلخ:

יתרון האור בבחי׳ ראיה מלמעלמ״ט [מלמעלה למטה] **כי יאהבני בבחי׳ אישי דהיינו כמ״ש ביום ההוא תקראי לי אישי.**

ميزة النور، على مستوى الرؤية من الأعلى إلى الأسفل: «لأنه سيحبني» على مستوى «زوجي» (**אישי**، Ishi)، أي كما ورد: «في ذلك اليوم ستدعينني «زوجي» (**אישי**)».

ופי׳ אישי אש שלי ממש והיינו התשוקה שממטה למעלה בחי׳ ואל אישך תשוקתך שהוא הוא האש שלי תהיה בבחי׳ התכללות באוא״ס [באור אין סוף] **ב״ה ממש עד שהוא הוא יהיה אישי אש שלי ממש**

ومعنى **אישי** هو حقاً **אש שלי**، «ناري» (eish sheli). أي إن الشوق من الأسفل إلى الأعلى، مستوى «ويكون شوقك إلى زوجك» (**אישך**، ishech) — وهو بعينه «ناري» — ينبغي أن يكون على نحو الاندماج في ذات النور اللانهائي (**אור אין סוף**، Or Ein Sof)، تبارك هو، حتى يكون هو نفسه «زوجي»، «ناري» حقاً.

כי וימינו תחבקני בבחי׳ חבוק והתכללות להיות גילוי אוא״ס [אור אין סוף] **ב״ה ממש על נפשי בתשוקה זו:**

فـ«يمينه تعانقني» على نحو العناق والاندماج، لكي ينكشف النور اللانهائي نفسه (**אור אין סוף**)، تبارك هو، على نفسي بواسطة هذا الشوق.

7 **והנה זהו ענין ראובן שהוא ענין בחי׳ פ׳ ראשונה שבק״ש** [שבקריאת שמע] **שהוא בחי׳ רצוא. ופ׳ שניה שבק״ש** [שבקריאת שמע] **היא בחי׳ שמעון והיה אם שמוע תשמעו שהיא בחי׳ שוב**

والآن، فهذا هو شأن رأوبين (**ראובן**)، وهو شأن مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) الفقرة الأولى من تلاوة الشماع (**שמע**, Shema)، وهو جانب (**בחינה**) الاندفاع نحو *ה׳* (**רצוא**, ratzo). أما الفقرة الثانية من تلاوة الشماع فهي شأن شمعون (**שמעון**)، و«ويكون، إن سمعتم سمعًا» (**שמוע תשמעו**, shamoa tishme'u)، وهي جانب (**בחינה**) الرجوع (**שוב**, shov).

כי ראיה היא מקרוב והיינו בחינת אהבה שמחמת הקירוב. אבל שמיעה היא מרחוק והיא הגורמת בחינת יראה וכמ״ש ה׳ שמעתי שמעך יראתי כי היראה היא באה מחמת בחי׳ הריחוק הנמשך מבחי׳ שמאל דוחה.

فالرؤية تكون عن قرب، وهذا هو مستوى الحب الناشئ عن القرب. أما السماع فمن بعيد، وهو ما يفضي إلى مستوى الخشية، كما ورد: «*ה׳*، سمعتُ خبرك (**שמעך**, shim'acha)، فخشيتُ». فالخشية تنشأ بسبب مستوى البُعد المستمد من جانب «اليسار يدفع».

כי לפי שהוא דוחה ומשפיל עצמו לומר לנפשו מי הוא אשר ערב לבו לגשת כו׳ אזי תפול עליו יראה ופחד בלבו

فإذ يدفع بنفسه إلى الوراء ويذلّل نفسه، قائلًا لنفسه: «من هو حتى يجرؤ قلبه على الاقتراب؟» إلى آخره، تقع عليه الخشية والرهبة في قلبه.

וכמ״ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק שבשביל וינועו שנפל עליהם אימה ופחד ולפיכך ויעמדו מרחוק בבחי׳ שמיעה וכענין אם רץ לבך שוב לאחד.

وكما ورد: «رأى الشعب، فارتعدوا ووقفوا من بعيد»؛ فبسبب «ارتعدوا»، إذ سقطت عليهم الرهبة والفزع، «وقفوا من بعيد»، في مقام السماع. وهذا نظير معنى «إذا اندفع قلبك، فارجع إلى الواحد».

8 **וזהו ענין פ׳ שניה שבק״ש** [שבקריאת שמע] **שהוא בחי׳ יראה כמ״ש השמרו לכם פן יפתה כו׳. וז״ש** [וזהו שכתוב] **כי שמע ה׳ כי שנואה אנכי וכענין נבזה בעיניו נמאס**

وهذا هو معنى الفقرة الثانية من قراءة **שמע** (**קריאת שמע**, Shema)، وهي مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) من الخشية، كما ورد: «احذروا لئلا يُغوى [قلبكم]»، إلخ. وهذا ما ورد أيضًا: «لأن *ה׳* (**הוי'** / **שם הוי'**, Havayah) قد سمع أنني مكروهة»، وعلى نحو ما في: «محتقر في عيني نفسه، مرذول».

דהיינו שע״י אתעדל״ת [אתערותא דלתתא] **מה שנחשב בעיניו לשנואה ע״י שמאל דוחה נמשך להיות אתעדל״ע** [אתערותא דלעילא] **כי שמע ה׳ בחי׳ שמיעה מרחוק כדי להמשיך בחי׳ יראה מלמעלה**

أي إنه باستثارة من الأسفل (**אתערותא דלתתא**، isarusa dilesata)—إذ يُعدّ المرء في عيني نفسه «مكروهًا» بفعل «اليسار الذي ينفّر»—تحدث استثارة من الأعلى (**אתערותא דלעילא**، isarusa dileila): «لأن **ה׳** قد سمع»، أي مستوى السماع من بعيد، لكي يُنزِل مستوى الخشية من الأعلى.

(ובזה יובן ענין שמע והא״ש [והאתי שפיר] **שהן חו״ג** [חסד וגבורה] **והשמות מ״ב וע״ב אלא שהוא התכללות כי שמע חסד אהבה ראובן וכלול גם כן מגבורה בחי׳ ראה בעניי הנ״ל וכן והא״ש** [והאתי שפיר] **יראה כלול מאהבה) (עיין ביאור זה ע״פ אלה מסעי וע״פ ויחי).**

(وبهذا يُفهم معنى «**שמע**» (Shema) و«**והא״ש**» (VeHayah)، اللتين تقابلان الإحسان (**חסד**، Chesed) والشدة (**גבורה**، Gevurah)، والاسمين **מ״ב** (Mem-Beis، 42) و**ע״ב** (Ayin-Beis، 72)؛ غير أن بينهما تضمّنًا متبادلًا: فـShema هو الإحسان، أي الحب، ورأوبين (**ראובן**)، وهو يشتمل أيضًا على الشدة، أي جانب «لقد رأى عنائي» المذكور أعلاه؛ وكذلك فإن VeHayah، أي الخشية، يشتمل على الحب.) (انظر شرح هذا في [الآية] «هذه هي الرحلات» (Eileh Masei)، وفي [الآية] «وعاش» (**ויחי**).)

והנה אחר ק״ש [קריאת שמע] **אומרים אמת ויציב וכו׳ ונחמד ונעים ונורא וכו׳ הדבר הזה עלינו והיינו בחי׳ לוי ילוה אישי אלי.**

والآن، بعد قراءة **שמע**، نقول: «حقّ وثابت»، إلخ، و«محبوب ولطيف ومهيب»، إلخ، «هذا الأمر علينا»؛ وهذا هو مستوى لاوي (**לוי**): «سينضمّ إليّ زوجي» (**ילוה**، yilaveh).

והוא ענין ימינא ושמאלא וביניהו כלה כי שמאלו תחת לראשי בחי׳ שמאל דוחה הוא שגורמת להיות נשיאות ראש וכו׳ וימינו תחבקני ימין מקרבת להתכלל כו׳.

وهذا هو معنى «اليمين واليسار، وبينهما العروس». فـ«شماله تحت رأسي»—وهو مستوى «اليسار الذي ينفّر»—هو ما يؤدي إلى رفع الرأس، إلخ؛ و«يمينه تعانقني»—أي إن اليمين تقرّب، ليحدث الاندماج، إلخ.

9 **ובחי׳ ילוה אישי היינו מה שאומרים באמוי״צ** [באמת ויציב] **הדבר הזה היא התורה ששרשה מאד נעלה אלא שנתלבשה בדברים גשמיים שלכן נמשלה התורה למים שיורדים ממקום גבוה וכו׳.**

ومستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) «سيرتبط بي زوجي» هو ما نقوله في «حقّ وثابت» (**אמוי״צ**, Emes VeYatziv): «هذا الأمر»—أي التوراة، التي أصلها رفيع للغاية، غير أنها تلبّست بأمور مادية؛ ولذلك شُبّهت التوراة بالماء الذي ينحدر من موضع عالٍ، إلخ.

וזאת ישיב אל לבו אמת הוא שאין אני ראוי מצד עצמי לעלות ולהתכלל באור ה׳ ולהשיב את הנפש ממטה למעלה לייחדה במאצילה ב״ה כי מי יעלה בהר ה׳ כו׳

وهذا ينبغي أن يستحضره في قلبه: إن الحق أنني لست أهلاً، من جهة استحقاقي الذاتي، لأن أرتقي وأندمج في نور **ה׳**، وأن أعيد النفس من الأسفل إلى الأعلى لأوحّدها بمفيضها، تبارك وتعالى؛ إذ «من يصعد جبل **ה׳**؟» إلخ.

אבל מ״מ הרי אא״ס [אור אין סוף] **ב״ה מצד עצמו ממילא ומאיליו נמשך גם למטה ששורה ומתגלה בתורה**

لكن، مع ذلك، فإن النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، تبارك وتعالى، من جهته هو، يجري تلقائياً ومن تلقاء ذاته إلى الأسفل أيضاً، حيث يستقر ويتجلّى في التوراة.

והרי מתגלה יחוד זה העליון למטה כמו למעלה ואי לזאת ע״י עסק התורה יכול להמשיך אא״ס [אור אין סוף] **ב״ה ממש למטה על נפשו**

وهكذا تتجلّى هذه الوحدة العلوية في الأسفل كما في الأعلى؛ ولذلك يستطيع، من خلال الاشتغال بالتوراة، أن يجذب **אור אין סוף** نفسه إلى الأسفل، على نفسه.

וזהו אם רץ לבך שוב לאחד שגם למטה בבחי׳ שוב נמשך בחי׳ אחד וזהו ילוה אישי אלי שיורד ונמשך אא״ס [אור אין סוף] **ב״ה מלמעלה למטה.**

وهذا هو معنى «إن جرى قلبك، فارجع إلى الواحد»: أي إن جانب «الواحد» يُستمدّ إلى الأسفل أيضاً، حتى في الأسفل، في مستوى **בחינה** «العودة». وهذا هو معنى «سيرتبط بي زوجي»: أن **אור אין סוף**، تبارك وتعالى، يهبط وينجذب من الأعلى إلى الأسفل.

10 **וזהו פי׳ אמוי״צ** [אמת ויציב] **כו׳ שמאריכין לאשר ולקיים את הדבר הזה עלינו ועל אבותינו כו׳ על הראשונים כו׳**

وهذا هو تفسير «صادق وثابت» إلخ: أي إننا نُطيل الكلام في تأكيد «هذا الأمر» وإقراره «علينا وعلى آبائنا» إلخ، «على السابقين [من الأجيال]» إلخ،

וממשיכים מלמעלה אמת ויציב ונכון וכו׳ ונחמד ונעים כו׳ להיות המשכת אור א״ס ב״ה שורה ומתגלה באור תורה:

ونُنزل من الأعلى «صادقًا وثابتًا وراسخًا» إلخ، و«محبوبًا ولطيفًا» إلخ، لكي تستقرّ إفاضة النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، تبارك هو، وينكشف في نور التوراة.

11 **אך הנה כל ג׳ בחי׳ הנ״ל עדיין הם בבחי׳ ממכ״ע** [ממלא כל עלמין] **שהם בחי׳ המשכות מאא״ס** [מאור אין סוף] **ב״ה לבחינת ממכ״ע** [ממלא כל עלמין]

غير أن المستويات الثلاثة المذكورة أعلاه ما زالت في مرتبة النور الذي يملأ العوالم كلها (**ממלא כל עלמין**، memalei kol almin)، إذ إنها إفاضات من النور اللانهائي (**אור אין סוף**، Or Ein Sof)، تبارك وتعالى، إلى مرتبة النور الذي يملأ العوالم كلها.

שבחי׳ ראובן היא לעורר את האהבה להיות נכספה וגם כלתה כו׳ ולהיות משתוקק׳ [משתוקקת] **להתכלל ולהתייחד במאצילה ב״ה מכלל שהיא עדיין אינה כלולה ומיוחדת באא״ס** [באור אין סוף] **ב״ה הסוכ״ע**

فمستوى رأوبين هو إثارة الحب، بحيث «يشتاق بل يتوق أيضًا» إلخ، ويتطلع إلى أن يندمج ويتحد بمُفيضه، تبارك وتعالى؛ ومن هذا يُستدلّ على أنه لم يندمج ويتحد بعد بالنور اللانهائي، تبارك وتعالى، المحيط بجميع العوالم (**סובב כל עלמין**، sovev kol almin).

(בשמים ממעל ועל הארץ מתחת הכל בשוה ורוחניות וגשמיות כולא קמיה כלא ממש חשיבי) ועד״ז שאר הבחי׳ אלא שהן בחי׳ המשכות להיות ממכ״ע [ממלא כל עלמין] **כו׳.**

(«في السماء من فوق وعلى الأرض من تحت»، كل شيء سواء، والروحاني والمادي كلاهما «لا يُعدّ أمامه شيئًا حقًا»). وكذلك سائر المستويات، غير أنها إفاضات لتكون النور الذي يملأ العوالم كلها، إلخ.

אבל בחי׳ יהודה שהוא בחי׳ הודאה הוא בחי׳ בטול והתכללות באא״ס [באור אין סוף] **ב״ה ממש הסוכ״ע והן הן בחינות השתחואות שבתפלת שמ״ע** [שמונה עשרה]**.**

أما مستوى يهوذا (**יהודה**)، وهو مستوى الإقرار، فهو مستوى إبطال الذات (**ביטול**، bittul) والاندماج في النور اللانهائي نفسه، تبارك وتعالى، المحيط بجميع العوالم؛ وهذه بعينها مراتب الانحناءات في صلاة **שמונה עשרה** (Shemoneh Esreh).

12 **ולכן תפילה היא בלחש ובחשאי בבחי׳ סוכ״ע למעלה מעלה מבחי׳ השתלשלות שאינה בגדר המשכה והשפעה כלל כו׳**

لذلك تكون الصلاة همسًا وفي خفاء، على مستوى النور المحيط بجميع العوالم (**סובב כל עלמין**، sovev kol almin)، بعيدًا جدًا فوق مستوى سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**، hishtalshelus)، التي لا تدخل أصلًا في مقولة الامتداد والإفاضة، إلخ.

ואינה עולה בשם אהבה כלל רק בחי׳ ביטול במציאות ממש לגמרי והיינו בחי׳ השתפכות אל חיק אביה ממש להיות כאין ואפס ממש

ولا تُسمّى حبًّا البتة، بل هي وحدها مستوى إبطال الذات (**ביטול**، bittul) عن الوجود، على نحو تام؛ أي انسكاب [النفس] في حضن أبيها نفسه، لتكون حقًا كأنها لا شيء ولا أثر.

שע״ז מרמז ענין ההשתחואה כמו שמשתחוה לפני המלך שמבטל א״ע [את עצמו] **כו׳**

وهذا ما تشير إليه هيئة الانحناء، كما ينحني المرء أمام الملك، مبطلًا ذاته، إلخ.

רק שכדי להיות בחי׳ זו שהוא בחי׳ יהודה בבחי׳ אתה דהיינו להיות בגילוי כאילו הוא לנוכח צ״ל יודוך אחיך שצריך להקדים תחילה בחי׳ ראובן ושמעון ולוי שבהם ועל ידם יומשך גילוי בחי׳ הודאה זו

غير أنه لكي يكون هذا المستوى، وهو مستوى يهوذا (**יהודה**)، في صيغة «أنت» (**אתה**، atah)—أي لكي يكون مكشوفًا كما لو كان **ה׳** قبالته وجهًا لوجه—لا بد من «يُقِرّ لك إخوتك»: ينبغي أولًا أن تُقدَّم [قبلها] مستويات رأوبين (**ראובן**) وشمعون (**שמעון**) ولاوي (**לוי**)؛ ففيها وبواسطتها ينكشف هذا المستوى من الإقرار.

כי בלי קדימת בחי׳ ראובן שמעון ולוי לא נמשך בחי׳ יהודה שהוא בחינת ביטול והתכללות כו׳ בבחי׳ גילוי אלא בבחי׳ העלם ומקיף.

فمن دون سبق مستويات رأوبين وشمعون ولاوي، لا يُستمدّ مستوى يهوذا—وهو مستوى إبطال الذات (**ביטול**) والاندماج، إلخ.—على نحو مكشوف، بل يبقى مستترًا ومحيطًا (**מקיף**، makif).

ולכן א״א להתחיל תפילת ש״ע [שמונה עשרה] **בלי קדימת פסוד״ז** [פסוקי דזמרה] **ויוצר אור וק״ש** [וקריאת שמע] **כו׳ (ובמנחה שמתפללין רק תפילת ש״ע** [שמונה עשרה] **היינו מפני שכבר הקדימו בשחרית ק״ש** [קריאת שמע] **וברכותיה. ובערבית צריך לחזור להתחיל ק״ש** [קריאת שמע] **וברכותיה קודם התפלה).**

لذلك يتعذر البدء بصلاة الثماني عشرة (**תפילת ש״ע**) من دون أن تسبقها فصول التسبيح (**פסוקי דזמרה**، Pesukei deZimra)، وصانع النور (**יוצר אור**، Yotzer Or)، وقراءة «اسمع» (**קריאת שמע**، Shema)، إلخ. (وفي صلاة العصر (**מנחה**، Minchah)، حيث لا تُقال إلا صلاة الثماني عشرة، فذلك لأن قراءة «اسمع» وبركاتها قد قيلت من قبل في صلاة الصباح (**שחרית**، Shacharis). أما في صلاة المساء (**מעריב**، Maariv)، فينبغي البدء من جديد بقراءة «اسمع» وبركاتها قبل الصلاة.)

וזהו ענין נעוץ תחלתן בסופן והמ״י [והמשכיל יבין] **(ועי׳ במ״א ע״פ ולשרקה בני אתונו דמשמע דשור״ק שהוא הודאה הוא למטה מסגו״ל שהוא בחי׳ אהוי״ר** [אהבה ויראה] **כו׳.**

وهذا هو معنى «بدايتهم مغروسة في نهايتهم»، ولْيفهم العاقل. (وانظر في موضع آخر، عند قول: «وإلى الكرمة المختارة (**שרקה**، soreikah) جحش أتانه»، حيث يُفهم أن حركة الشوروك (**שור״ק**، shuruk)، وهي الإقرار، أدنى من حركة السغول (**סגול**، segol)، التي هي مستوى الحب والخشية (**אהבה ויראה**، ahavah v'yirah)، إلخ.)

וזהו לכאורה הפך ממ"ש כאן דיהודה שהוא הודאה הוא למעלה מראובן שמעון ולוי שהם סגו"ל. ובאמת לק"מ [לא קשה מידי] **דהודאה היא למטה מאהוי"ר** [מאהבה ויראה] **אבל הודאה דיהודה זהו בחי' בטול שלמעלה מאהוי"ר** [מאהבה ויראה] **וזה בחי' דוד אם לא שויתי ודוממתי**

وهذا يبدو للوهلة الأولى مناقضًا لما قيل هنا: إن يهوذا، أي الإقرار، أعلى من رأوبين وشمعون ولاوي، الذين يمثّلون السغول. لكن لا إشكال في الحقيقة: فالإقرار أدنى من الحب والخشية، غير أن إقرار يهوذا هو مستوى إبطال الذات الذي يعلو عليهما. وهذا هو مستوى داود (**דוד**): «لقد أسكنتُ نفسي وأسكتُّها»،

וכמ"ש ואחר האש קול דממה דקה הרי שהדממה והביטול הוא למעלה מהאש שהיא אהבה כי תמן קאתי מלכא אבל גבי אש כתיב לא באש הוי"ה אלא שהאש הוא להוי"ה כמ"ש במ"א.

كما كُتب: «وبعد النار صوتٌ خافتٌ ساكنٌ». وهكذا، فإن السكون وإبطال الذات (**ביטול**, bittul) أسمى من النار، وهي الحب؛ إذ «هناك يأتي الملك». أمّا في شأن النار فقد كُتب: «إن اسم *ה'* (**הוי'** / **שם הוי'**, Havayah) ليس في النار»؛ بل إن النار إنما هي لأجل **הוי'** / **שם הוי'**، كما بُيّن في موضع آخر.

ועוד דזהו שאמר כאן יהודה אתה שיהיה יהודה בבחי' אתה דהיינו בבחי' גילוי כו' ולפעמים אינו בגילוי כ"א רק בהעלם ואז היא הודאה שלמטה מאהוי"ר [מאהבה ויראה]**. אבל כשההודאה בבחי' גילוי זהו בחי' ביטול ממש):**

ثم إن هذا هو ما يقال هنا: «يهوذا (**יהודה**)، أنتَ»: أي أن يكون يهوذا في مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) «أنتَ»، أي في مستوى التجلي، إلخ. وأحيانًا لا يكون ظاهرًا، بل يكون مستترًا فحسب؛ وحينئذ يكون إقرارًا دون الحب والخشية (**אהבה ויראה**, ahavah v'yirah). أمّا حين يكون الإقرار ظاهرًا، فذلك هو **ביטול** حقًّا.

13 **והנה עי"ז ידך בעורף אויביך. אויביך הם עניני העולם וצרכי הגוף הגשמי. הגם שאדם צריך להם מ"מ צריכין להיות בבחי' עורף ולא פנים**

والآن، من خلال ذلك: «يدك [تكون] على قفا أعدائك». و«أعداؤك» هم شؤون العالم واحتياجات الجسد المادي؛ فمع أن الإنسان يحتاج إليها، ينبغي مع ذلك أن تكون في مستوى القفا لا الوجه.

(בחי' פנים היינו שעושה הדבר בלב ונפש ובחי' עורף היינו בחי' אחוריים כמאן דשדי בתר כתפי' [כתפיה] **בע"כ** [בעל כרחך] **וכאלו כפאו וכו').**

(فمستوى الوجه يعني أن يفعل الأمر بقلبه ونفسه، ومستوى القفا يعني مستوى الظهر، كمن يلقي [شيئًا] خلف كتفه مكرهًا، و«كأنه مُكرَه»، وما إلى ذلك).

וידך הוא בעורף אויביך א״ת [אל תקרי] **ידך אלא יודי״ך והוא בחי׳ ידך ממש כי ימינך פשוטה לקבל שבים**

و«يدك» على قفا أعدائك: لا تقرأ «يدك» (yadcha ,**ידך**)، بل «يودِخا» (yudecha ,**יודי״ך**)، أي «حروف اليود الخاصة بك». وهذا هو مستوى «يدك» نفسها، لأن «يمينك مبسوطة لاستقبال التائبين».

הוא בחי׳ ימין וחסד שנתפשט למטה מטה וכענין וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה׳ במצרים

إنه مستوى اليمين والإحسان (Chesed ,**חסד**) الذي امتدّ إلى أدنى الدرجات؛ وهذا يشبه معنى: «ورأى إسرائيل اليد العظيمة التي صنعها **ה׳** في مصر».

כי הנה הירידה הגדולה הזאת שהוא בבחי׳ אחוריים וכאלו כפאו. מי גרם להמשיך את האדם להיות מוכרח לזה ודאי מאת ה׳ ומידו היתה זאת כדי לאתהפכא חשוכא לנהורא שיתפלל בכח האכילה וכו׳ וכיוצא בזה

فها هذا الانحدار العظيم، الذي هو في مستوى الظهر و«كأنه مُكرَه»؛ فمن الذي سبّب انجراف الإنسان إلى أن يُضطر إلى ذلك؟ لا شك أن هذا من **ה׳** ومن يده، لكي يتحوّل الظلام إلى نور: فيصلي بقوة الطعام، وما إلى ذلك، وبأمثال ذلك.

רק שצריך שלא יומשך בבחי׳ פנימיות אלא בבחי׳ עורף ובחינת עורף זה יוכלל בבחי׳ ידך יודי״ך.

ولكن ينبغي ألا ينجذب إلى ذلك في مستوى البعد الباطني (pnimiyus ,**פנימיות**)، بل في مستوى القفا؛ وهذا المستوى من القفا يندرج في مستوى «يدك»، أي yudecha.

14 **והוא בחי׳ ידך של יהודה כו׳ לפי שהוא בחי׳ הודאה וביטול בבחי׳ סוכ״ע השוה ומשוה כו׳ גם חשך לא יחשיך וכחשיכה כאורה גשמיות ורוחניות שוין**

وهذا هو مستوى «يدك» لدى يهوذا (**יהודה**)، إلخ، لأنه مستوى الإقرار وإبطال الذات (bittul ,**ביטול**) في مرتبة النور المحيط بجميع العوالم (sovev kol almin ,**סובב כל עלמין**)، [الذي] «يستوي ويجعل الأشياء متساوية»، إلخ: «حتى الظلام لا يعتم» و«الظلمة كالنور»؛ فالمادي والروحي متساويان.

שהרי כולם בחכ׳ [בחכמה] **עשית שהחכמה היא עשיה גשמיות וא״כ גם האכילה ושארי ענינים הגשמיים הם לפניו ית׳ כמו רוחניות של חכמה מאחר שגם החכמה היא גשמיות וכו׳.**

فإنك ترى أنه «صنعتَها كلها بالحكمة» — أي إن الحكمة (Chochmah ,**חכמה**) هي «الصنع» (asiyah ,**עשיה**)، أي المادية. فإذاً، فإن الأكل وسائر الشؤون المادية أيضاً، بالنسبة إليه، تبارك وتعالى، بمنزلة الجانب الروحي من **חכמה**، ما دامت **חכמה** نفسها مادية، إلخ.

וזאת היא מעלת יהודה אתה היינו בחי׳ הודאה בגילוי שבתפלה שתהי׳ [שתהיה] **ידך בעורף אויביך בשעה שעוסק בעורף אויביך**

وهذه هي فضيلة «يهوذا، أنتَ»: أي مستوى الإقرار الظاهر في الصلاة، بحيث تكون «يدك» «على قفا أعدائك» حين يكون المرء منشغلاً بـ«قفا أعدائك».

ואזי חולפת ועוברת ממנו האהבה מ״מ נשאר רשימו וכו׳ אך היינו דוקא בבחי׳ עורף ולא פנים:

ثم إن المحبة، [مع أنها] تزول عنه وتمضي، يظلّ مع ذلك الأثر الباقي (**רשימו**، reshimu)، إلخ. لكن هذا إنما يكون تحديداً في مرتبة القفا، لا الوجه.

15 **אך עיקר הגורם לכל מעלת בחי׳ זו להיות יהודה אתה והגורם להיות יודוך אחיך ע״ז נאמר ישתחוו לך בני אביך**

لكن السبب الأساس لكل فضيلة هذا المستوى — أي أن يتحقق «يهوذا (**יהודה**)، أنتَ» — والسبب في أن «إخوتك يقرّون بك» هو ما قيل: «ينحني لك أبناء أبيك».

כי הנה ההשתחוואה הוא בחי׳ המשכה וזהו ענין ההשתחוואו׳ [ההשתחוואות] **שבשמ״ע** [שבשמונה עשרה] **שהן הן המשכות (ע׳** [עיין] **ר״פ וישב והנה השמש וכו׳ משתחוי׳** [משתחוים] **לי)**

فإن الانحناء هو مستوى استجلاب الفيض إلى الأسفل؛ وهذا هو شأن الانحناءات في صلاة الثماني عشرة (**שמונה עשרה**, Shemoneh Esreh)، فهي نفسها استجلاب للفيض إلى الأسفل (انظر بداية باراشات «فاييشيف» (**וישב**, Parshas Vayeshev)، [في] «وها هي الشمس...» «تنحني لي»).

ובחי׳ אביך היינו בחי׳ כרחם אב על בנים אבינו אב הרחמן שהרחמנות הוא בחי׳ אב ותולדות הרחמנות הוא בחי׳ צדקה וחסד להחיו׳ רוח שפלים שכל העושה חסד במדה״ר [במדות הרחמים] **לרחם על עניים ויתומים ה״ז** [הרי זה] **בבחי׳ בני אביך.**

ومستوى «أبيك» هو مستوى «كما يرحم الأب أبناءه»، و«أبونا، الأب الرحيم»؛ فالرحمة هي مستوى الأب، وثمرات الرحمة هي مستوى الصدقة والإحسان، «لإحياء روح المتواضعين». وكل من يصنع إحسانًا بصفة الرحمة، فيرحم الفقراء والأيتام، يكون في مستوى «أبناء أبيك».

גם בחי׳ אביך היא התורה דאורייתא מחכמה נפקת שהוא בחי׳ אב וכמ״ש שמע בני מוסר אביך זו תושב״כ [תורה שבכתב] **וכו׳ ובני אביך הם העוסקים בתורה**

وكذلك فإن مستوى «أبيك» هو التوراة، إذ «تصدر التوراة عن الحكمة (**חכמה**, Chochmah)»، وهي مستوى «الأب»؛ كما ورد: «اسمع يا بنيّ تأديب أبيك» — وهذه هي التوراة المكتوبة، إلخ. و«أبناء أبيك» هم المشتغلون بالتوراة.

וזהו וישתחוו לך בני אביך שבני אביך הם העוסקים בתורה ובגמ״ח [ובגמילות חסדים] **הם הם ישתחוו לך**

وهذا هو معنى «ينحني لك أبناء أبيك»: فأبناء أبيك، المشتغلون بالتوراة وبأعمال الإحسان، هم الذين «ينحنون لك».

וימשיכו אותך להיות נעוץ תחב״ס [תחלתן בסופן] **שהתורה והגמ״ח** [והגמילות חסדים] **הם הנותנים כח בנפש לעורר את האוי״ר** [האהבה ויראה] **עד שתהי׳** [שתהיה] **בחי׳ הודאה וביטול וע״י כן יודוך אחיך להיות יהודה אתה כנ״ל:**

ويجذبونك إلى الأسفل، لكي «تكون بدايتهم مغروسة في نهايتهم»؛ فالتوراة وأعمال الإحسان هما ما يمنح النفس القوة لإثارة الحب والخشية (**אהבה ויראה**, ahavah v'yirah)، حتى يتحقق مستوى الإقرار و**ביטול**؛ ومن خلال ذلك «يقرّ بك إخوتك»، فيتحقق «يهوذا، أنتَ»، كما سبق.

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية

حول هذه الطبعة

.the English translationو This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot’s notes: CC BY-NC 4.0

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. /https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

الترجمة العربية والشروح: أُعدّت لموقع LikuteiTorah.com بمساعدة الذكاء الاصطناعي (openai/gpt-6-luna-pro:batch)، وقورنت بالنص العبري وبموقع سفاريا؛ ولم يراجعها محرر بشري بعد. يرجى التحقق من كل ما هو مهم بالرجوع إلى النص العبري.

طلب الريبي أن تُدرَس مَاماريم باراشا الأسبوع، «الباراشا الحسيدية»، خلال ذلك الأسبوع، موزعة على أيامه السبعة (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). لماذا ندرسها، وما بركات الريبي: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

مشروع مجاني غير تجاري؛ لا يُباع هنا شيء. والمشروع غير تابع لكيهوت أو سفاريا أو مكتبة لوبافيتش. © likuteitorah.com

من likuteitorah.com/ar/torah-ohr/vayechi/1/

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق